

IN NAAM VAN MIJN VADER

Aefke ten Hagen

In naam van mijn vader

mistral

mistral

ZIN OM TE LEZEN

Eerste druk, september 2010

Tweede druk, oktober 2010

Copyright © 2010 Aefke ten Hagen

Copyright © 2010 Nederlandstalige uitgave:

Uitgeverij Mistral/FMB uitgevers, Amsterdam

Mistral is een imprint van FMB uitgevers bv

Omslagontwerp: Studio Jan de Boer, Amsterdam

Omslagbeeld: © Thomas Szadziuk/Trevillion Images

Auteursfoto: © Janneke Walter

Typografie en zetwerk: ZetProducties, Amsterdam

ISBN 978 90 499 5154 2

NUR 301

www.uitgeverijmistral.nl

www.fmbuitgevers.nl

www.stoereschrijfster.nl

www.twitter.com/Mistral_boeken

Meer weten over onze boeken? Schrijf je in voor de nieuwsbrief op

www.uitgeverijmistral.nl.

Niet iedere gelijkenis met de personages berust op toeval.
Mocht u zich herkennen in een van de personages,
dan is dat vast niet voor niets.

Hij is de perfecte baby. Hij is helemaal af. Zijn poppige, kleine baby-armpjes gaan over in zijn mollige handjes. Zijn kleine voetjes hebben piepkleine teentjes. Er zitten zelfs nageltjes op. Zijn kleine beentjes zijn poezelig zacht alsof hij met perzikolie is gewassen voordat hij op de wereld is gezet. Ze streelt zijn voetjes. Voelt dan aan haar buik. Haar lege baarmoeder die nog nadreunt van de pijn.

'Jij moet je veilig gevoeld hebben in mijn baarmoeder,' fluistert ze. Ze houdt hem vast en kust zijn korte haartjes.

De pijnscheuten in haar buik voelen als een straf. Dit is de vergelding voor haar slechte moederschap. Zij kon hem niet veilig op de wereld zetten en nu is hij dood. Ze wilde een sprankelend meisje en kreeg een dood jongetje. De pijn tussen haar benen brandt als gemorst kaarsvet op de huid.

Zijn kleine oogjes blijven haar strak aankijken. Ze streelt zijn armpjes, zijn buikje en zijn zachte haartjes. Ze probeert zijn geur op te snuiven en ruikt hem niet meer. Haar hart begint sneller te kloppen. Ze laat hem op de keukentafel liggen en rent naar boven. Ze pakt de babyolie van de badkamer en draaft hijgend naar beneden. Ze voelt het bloed tussen haar dijen stromen. Het kraamverband moet inmiddels doorweekt zijn.

Ze pakt haar baby op van de keukentafel. Doet met één hand het flesje babyolie open. Terwijl ze hem vasthoudt, met zijn kleine hoofd in haar hand, giet ze de vloeistof over zijn gezichtje. Ze smeert het uit over zijn haar, zijn nekje en zijn rug.

‘Dat is lekker zacht hè, Thomas,’ fluistert ze. ‘Je ruikt weer heerlijk...’

Dan voelt ze pas dat het lichaampje stijf is. Ze legt hem voorzichtig op de tafel. Ze zoekt naar een doek om hem in te wikkelen. De theedoek lijkt een beetje klein. Misschien toch maar een groot badlaken. Ze loopt naar de badkamer. De witte, grote handdoeken zijn zo zacht en te chique. Onder in het wastafelkastje liggen doeken. Ze kiest een grote, lichtblauwe. Er zitten een paar chloorvlekken in, maar dat geeft vast niet.

Weer terug in de keuken pakt ze hem op. Voorzichtig wikkelt ze het grote badlaken om zijn kleine, koude lijffe. Ze kust zijn koude mondje en liefkoost zijn hoofdje. Ze houdt het ingepakte lichaampje tegen zich aan. Streelt zijn wang nog even en legt hem dan in een grote boodschappentas.

‘Ga maar lekker slapen,’ zegt ze zacht. ‘Mama blijft altijd bij je.’

I

Storm kijkt me aan met grote, bruine ogen. Zijn lange, gitzwar-
te wimpers vallen op zijn blozende wangen als hij knippert. Hij
is mooi. En volgens mij weet hij dat dondersgoed. Lucifer draait
intussen rondjes om mijn benen. Ik heb nog nooit een kat ge-
had die mij niet tackelde als ik voor het aanrecht stond. Ik geef
haar een zacht duwtje met mijn laars.

‘Wat wil je op je brood?’ vraag ik.

‘Die!’ roept Storm uit volle borst. ‘Die!’

Hij wijst naar zijn brandweerauto, die op de grond staat. Het
was een drama om hem daar los van te krijgen. Zijn hoofd werd
bijna net zo rood als de auto toen ik ’m van hem afpakte. We
gingen eten. Dat doen we niet met speelgoed aan tafel, dacht ik
resoluut. Kinderen hebben duidelijkheid nodig en ik vind dat
Storm grenzen van mij verdient. Ook al is hij net twee, op rust,
reinheid en regelmaat doen alle kinderen het goed.

‘Nee, kleine dondersteen,’ zeg ik terwijl ik hem over zijn hoofd
aai. ‘We gaan nu niet met de brandweerauto spelen.’

Hij heeft heerlijke zachte krullen.

‘Wat wil je nou op je brood?’ vraag ik nog een keer. Ik vertik
het om zelf iets voor hem te kiezen. Hij weet best wel wat hij
lekker vindt.

‘Okosboo,’ zegt hij dan.

Ik schenk intussen een glas karnemelk in voor mezelf. Ik zet het op tafel en schuif de kleine laptop van Erik buiten Storms bereik. Als er een glas karnemelk over zou gaan, was manlief weer avonden bezig om het toetsenbord schoon te maken en het ding weer aan de praat te krijgen. Dat gedoe wilde ik vandaag voorkomen.

Storm herhaalt zijn opmerking.

‘Okosboo...’ zeg ik weifelend. ‘Okosboo...’

‘Okosboo,’ zegt hij met een klagend stemmetje. ‘Okosboo!’

‘O!’ roep ik. ‘Ko-kos-brood! Wil je kokosbrood op je brood?’

‘Ja! Ja!’ roept hij blij. Hij zwaait wild met zijn armen en prikt bijna met een vork in zijn oog.

‘Dat is er niet,’ zeg ik. ‘Dat is op.’ Ik neem een slok karnemelk.

‘Rom niet?’ vraagt hij.

‘Dat is op,’ herhaal ik.

‘Okosboo!’ roept hij. ‘Okosboo!’ Hij slaat hard met zijn vork op tafel.

De deur achter mij gaat open.

‘Wat is hier dan aan de hand?’ klinkt de rustige stem van mijn vriendin Suzan.

‘Hé Suus!’ zeg ik enthousiast. ‘Wat ben je vroeg!’

‘Ja, het was rustig vanochtend, dus ik kon wat eerder weg. Kan ik hier gezellig even een hapje mee-eten.’

Ik schenk thee voor Suus in. Ze wil altijd witte. Ze loopt naar Storm en knuffelt hem.

‘Wat was jij aan het gillen, kleine vent! Wat is er dan?’

‘Het kokosbrood is op. Dat was natuurlijk een klein drama.’

‘O jee. Iets wat er niet is, is natuurlijk altijd het lekkerst. Maar dan mag hij gewoon iets anders lekkers kiezen wat er op tafel staat. Kijk eens, Storm! Wat gaan wij lekker eten? Pindakaas...’ Ze schuift de pot naar haar zoontje. ‘Of... plakjes kaas?’

‘Pinnakaas,’ besluit Storm.

Suus smeert een boterham voor hem en hij eet. Zijn gezicht zit onder de pindakaas en het mannetje is tevreden.

Ik probeer de steek in mijn buik te negeren terwijl ik een mes van de tafel pak.

‘Heeft hij wel geslapen?’ vraagt Suus.

‘Eventjes maar, maar hij is wel vrolijk,’ zeg ik terwijl ik plakjes komkommer snijd.

‘Kon jij niet goed slapen bij tante Maria, kleine vent?’ zegt Suzan terwijl ze van haar thee drinkt. Ze ziet eruit alsof ze reclame maakt voor Pickwick. Haar lange, donkere lokken hangen om haar ontspannen gezicht. Ik frunnik aan mijn extensions. Vanochtend viel er alweer een uit.

‘We hebben samen gewandeld, hè, Storm?’ zeg ik tegen Suzan. ‘We zijn naar het kasteel gelopen.’

‘Echt waar, Storm?’ vraagt ze aan haar zoon.

Ik heb een bijzondere band met Kasteel Ruurlo. Als puber ging ik er vaak naartoe met vriendjes. Maar ook met vriendinnen kwam ik er geregeld. Dan wandelden we door het park en als we geluk hadden kwamen we een bruidspaar tegen met een fotograaf. Vanuit het hele land kwamen er mensen om te trouwen. Alhoewel ik als puber nooit had gedacht in een witte jurk rond te lopen, vond ik de hele happening eromheen geweldig. Een deftige japon, een mooie auto, een knappe man. Maar omdat het in onze regio heel gebruikelijk was om te trouwen en er schande over gesproken werd als mensen ongetrouwd gingen samenwonen, besloot ik dat ik het niet meer wilde. Ik wilde niet meer naar de kerk. Nooit meer. Ik moest niets, en al helemaal niet van de pastoor of mijn ouders. Mijn vader en ik voerden daar verhitte discussies over terwijl mijn moeder aan de keukentafel huilde.

‘We hadden ook nog even naar de doolhof gewild, maar het begon zo hard te regenen en te waaien dat Storm en ik snel naar huis zijn gegaan,’ zeg ik.

‘O, wat jammer, maar dat komt dan wel een volgende keer.’

‘Auto!’ roept Storm.

‘Straks gaan we weer met de auto spelen. Eerst even lekker eten,’ zegt mijn vriendin.

‘O, Suus,’ zeg ik. ‘Ik heb kaarten voor Acda en de Munnik komend weekend.’

Ik zie Suzans ogen even oplichten. Ze is gek op hun muziek. Vol verwachting kijk ik haar aan.

‘Nee, nee,’ zegt ze terwijl ze Storms gezichtje afveegt. ‘Ons weekend zit alweer veel te vol.’

Het liefst zou ik haar overhalen, maar ik zwijg.

‘Hoe gaat het met je vader?’ vraagt ze dan.

Ik zucht. Als ik nu ergens even geen trek in heb, is het om over mijn vader te praten. In godsnaam.

II

De weilanden zijn het mooist als de zon schijnt. Lammetjes roepen klagend om hun moeder. Hun witte vacht steekt fel af tegen het groene gras. De buurman loopt door de wei met zijn dochttertje. Zoals bij elke jonggeborene ging er vanuit de buurt een krentenwegge naar het nieuwe gezin. De gezinnen uit de buurt aten gezamenlijk een beschuitje met roze muisjes en zeiden tegen de nieuwe ouders dat de baby er gezond uitzag. Het blakend gezonde babyhuidje loog er inderdaad niet om. Nu is Koosje alweer drie. Ze heeft nog geen broertje of zusje gekregen. Koosje dendert in haar rode overall door het weiland en jaagt alle lammetjes op door heel hard: 'Daaaar papa!' te roepen. Mijn buurman zwaait even naar me. Zijn ogen glimmen. De brok in mijn keel slik ik dapper weg. Ik begin steeds meer op de vrouw te lijken die mij dertig jaar geleden de wereld in perste. 'Mama is net een spons,' zegt mijn vader wel eens. 'Als je er zacht op drukt, komt er meteen vocht uit.'

Ik loop vanuit de wei het grindpad op. Als ik langs het keukenraam loop, zie ik mijn moeder al.

Ze zit aan de keukentafel aardappelen te schillen. Ik kom zachtjes de keuken binnen en zie dat ze haar haar vanochtend niet

heeft gewassen. Het staat wild op haar hoofd. De schort die ze draagt is volgens mij al duizend jaar oud, het blauwe touwtje in haar nek bijna witgewassen.

Voorzichtig beweeg ik me, als een sluipende tijger die haar prooi wil bespringen, op de kleine afstand tussen haar en mij.

‘Boe!’ roep ik dan hard in haar oor. Mijn moeder gooit de pan met water inclusief alle aardappelen bijna over de tafel.

‘Nou!’ roept ze verontwaardigd als ze zich omdraait. ‘Laat me toch niet zo schrikken!’

‘Dag, lieve mam,’ zeg ik. Ik plant een kus op haar hoofd. Ik gooi mijn sjaaltje op de keukentafel en schop mijn schoenen uit.

Mijn moeder staat op en moppert. ‘Ik heb je al vaker gezegd dat je me niet zo moet laten schrikken! Daar hou ik niet van! En heb je nu alweer iets nieuws gekocht?’

Met een schuin oog kijkt ze naar mijn zwarte jurkje. Erik vond me een beauty, maar ‘alleen voor in de slaapkamer’. Hij zei het met een knipoog. Pruilend zei ik dat ik me wel in een boerka zou hijsen als hij er niet van gediend was. Suzan vond het jurkje erg sexy en volgens haar stond het me prachtig.

‘Ja, ik heb dit jurkje gekocht toen ik met een collega in Amsterdam ging shoppen.’

‘Moet je daar helemaal voor naar Amsterdam? En het is wel een heel kaal ding. Wat vond Erik ervan?’

‘Erik is er helemaal weg van.’ De halve waarheid. ‘Ik hoef toch niet als een non over het erf te lopen?’

‘Tja... Ik vind ’t mooi... maar...’

Mijn moeder en ik zwijgen. Ik weet wat ze wil zeggen en zij weet dat ik haar mening op kledinggebied niet zo hoog heb zitten.

‘Erik komt ook eten vanavond. Gezellig, hè?’

‘Ach, had dat dan ook even gezegd. Dan had ik wat extra aardappelen geschild.’

‘Ach, mam, ik help je even. Het is nog maar vier uur.’

Mijn moeder vertelt dat ze nog veel meer had willen doen, maar mijn vader is erg onrustig geweest. Hij maakt zich druk over de boerderij, wil niet accepteren dat het voor hem goed is om ’s middags te gaan slapen en in het ergste geval neemt hij zijn pillen dan niet in. Volgens hem is het middel op zo’n moment erger dan de kwaal. Ik weet als geen ander dat de bijwerkingen van antipsychotica en lithium meer dan irritant zijn. Met de continue dorst, het duffe gevoel in je hoofd ’s ochtends en de toenemende eetlust kan ik inmiddels omgaan. Maar het afnemen van mijn libido is niet alleen voor mij erg, maar ook voor Erik. Daar heb ik moeite mee.

Ik wil mijn moeder vragen waar mijn vaders opstandigheid vandaan komt, maar dan gaat ineens de keukendeur op een kier open. Het slaperige hoofd van mijn vader komt tevoorschijn. Ik zie dat hij alleen zijn witte ondergoed draagt en zijn gebit niet in zijn mond heeft.

‘Hoi pap, ben je al uitgeslapen?’

Mijn vader komt achter me staan en legt zijn grote handen op mijn schouders. Hij woelt even door mijn haar. Eigenlijk vind ik dat vervelend, omdat mijn dunne haar dan alle kanten oppiekt, maar het heeft ook wel een apart soort van vertrouwelijkheid. Alleen met mijn vader. Mijn moeder en ik hebben dat minder.

‘Ik weet niet waarom ik niet kon slapen vanmiddag,’ zegt hij terwijl hij naast me gaat zitten.

‘Is er nog koffie?’

Mijn moeder schenkt een grote kop koffie voor hem uit de thermoskan die al een tijdje op het aanrecht staat en geeft hem ook een glas water.

Vaak genoeg heb ik gezegd dat mijn vader aan de Décafé moet als hij zo slecht slaapt. Sinds ik geen cafeïne meer drink, slaap ik ’s nachts als Doornroosje. Mijn vader wil er niets van

weten. Koffie is het enige waar hij plezier aan beleeft en Décafé lust hij zogenaamd niet. Ik zet het hem altijd voor als hij bij ons thuis koffiedrinkt en hij klaagt er nooit over.

Toen mijn vader op doktersadvies 's middags moest gaan slapen, heeft Erik zonder enige vorm van protest het middagprogramma voor zijn rekening genomen. Geld voor een hulp is er niet, daarom werkt Erik zich helemaal uit de naad om de koeien te melken, de mest te bemonsteren en te zaaien.

Mijn vader kijkt wazig voor zich uit en drinkt met grote slokken van zijn koffie.

‘Ga je zo maar aankleden, Godfried,’ zegt mijn moeder.

Daarna schilt ze snel nog een paar aardappelen. De schil is flinterdun.

Mijn vader staat op. Leunt met zijn bevende handen op de tafel als hij de stoel naar achteren schuift. Het trillen is een gevolg van jarenlang medicatiegebruik. Soms is het zo erg dat mijn moeder hem overal mee moet helpen. Maar nu gaat mijn vader zich alleen aankleden. Met kleine, onzekere stappen loopt hij de keuken uit. Op dat soort momenten kruipt het kippenvel over mijn rug. We weten niet hoe het komt dat mijn vader de laatste jaren zo achteruit is gegaan. Zijn kortetermijngeheugen werkt slecht en zijn mond hangt aan de linkerkant van zijn gezicht naar beneden. Onze huisarts dacht dat zijn geheugen terug zou komen als hij zijn ‘pammetjes’, zoals hij de rustgevendeslaappillen noemt, af zou bouwen. Toen bleek dat dat niets hielp, weet hij het aan de twee beroertes. De gebeurtenissen in mijn vaders leven hebben sporen op zijn gezicht nagelaten. Maar het lijkt hem niet te deren. Als de boerderij goed draait, hij op tijd zijn pillen, slaap en koffie krijgt en het met mij en Erik goed gaat, is mijn vader tevreden.

Mijn moeder zet de pan vol geschilde aardappelen op het fornuis en klikt het koffiezetapparaat uit.